

Tuần báo Time số ra ngày 13 tháng Chín 2010 đăng bài trích đoạn “A Call to Greatness” lấy ra từ trong cuốn sách mới xuất bản: “A Journey: My Political Life” do cựu Thủ Tướng Anh Quốc Tony Blair viết nhằm kỷ niệm ông và những vị Thủ Tướng Anh mà ông có dịp làm việc chung với họ.

Cựu

Thủ Tướng Anh, Tony Blair

TRONG THỜI GIAN LÀM THỦ TƯỚNG, tôi trở nên yêu quý những người - tôi yêu cái đức độ mà người của những nước khác mang lại, tôi yêu cái triết lý tốt đẹp, xây dựng hai bàn tay trái, không cần nhúng vào ai. Cá nhân tôi không xây dựng sự nghiệp của mình theo kiểu đó, và tôi cũng không quen biết nhiều người ở Mỹ khi còn nhỏ, cái thời còn sách vở đi học, hay khi lên đời học. Mỗi đến năm 32 tuổi tôi mới đi thăm Hoa Kỳ lần đầu tiên. Nhân sinh quan của tôi với những người hình thành qua những phim ảnh, chương trình TV, và một vài chung đồng nghiệp từ khi đi du khách Mỹ. Tôi có chung cái cảm nghĩ gì về những dân Anh khác là hay nhút nhát, chau mày khi nghĩ đến những anh em họ xa ở bên châu Mỹ. Nhưng vào năm 1985, tôi được tham dự trong phái đoàn đi biểu tình Quốc Hội Anh đi gặp Bộ Trưởng Ngân Khố Hoa Kỳ James Baker, nghe ông nói chuyện với đồng tài đánh thuế hai lần, một từ vốn đầu tư và một từ lợi nhuận trong tình hình chung của hai nước. Tôi không hề biết chút gì về ông Jim, song ai đó đã quy định cho tôi sự là người phải đứng ra trình bày với ông Bộ Trưởng Ngân Khố Mỹ về những hợp tác của những người Anh, và phải thuyết trình một cách hùng hồn, mạnh mẽ. Giờ nghĩ lại biết có một luật sư trẻ tuổi tài hoa vào lúc bấy giờ, tôi với vàng thu thập tất cả những đồng kiến và đồng tài, và nghiên cứu hỏi hỏi để mau trở thành một chuyên gia về đồng tài đó. Không, được vinh dự đi công tác bằng máy bay siêu thanh Concorde làm cho tôi cảm thấy như mình là một nhân vật rất quan trọng.

Nhưng rồi, sau phiên họp, tôi đã phải bước ra khỏi phòng họp để tôi như một võ sĩ bại trận. Quốc tịch là trở lại khi họp, tôi tin một cách chắc chắn rằng buổi nói chuyện sẽ nghiêng phần thắng về phía tôi. Trở lại đầu buổi họp như đã được sắp xếp xong, tôi sẽ hiểu được ao đời thế này. Nào ngờ, khi lâm trận tôi gặp một địch thủ siêu đẳng, cựu võ sĩ Rocky Mariciano, và tay này cũng mạnh mẽ đánh cho tôi biết bao nhiêu đòn địch đáng. Vâng, quốc tịch ông Jim đã đứng ngay trước đầu, ông ta nắm vững thế trận con số, thế trận chi tiết mà, ông giỏi thích cho tôi cảm nhận được những điều phải làm như thế nào mới là đúng, ông khiến cho tôi biết một mặt một con người giỏi, và làm cho tôi như con cá chết đuối nhìn sao mờ trên trời. Tóm lại, ông là một người rất thông minh. Bài học mà tôi lãnh hội ngày hôm đó là người Mỹ thông minh lắm, có những người rất thông minh.

Đó là một bài học hữu ích cho tôi khi tôi lên làm Thủ Tướng. Tôi có dịp làm việc chung với hai Thủ Tướng, Bill Clinton và George Bush, và biết được với từng thế hệ ba là ông Barack Obama, qua việc làm gần đây của tôi về tình hình ở Trung Đông. Nghề thuật lãnh đạo là một năng khiếu riêng của mỗi cá nhân. Người đi theo nghĩ rằng nhà lãnh đạo là người duy nhất có khả năng tin tưởng những kiến thức mà người khác không có. Mục cho giới truyền thông có xu hướng lôi đưa người lãnh đạo xuống đất đen, và phê bình những nhúng chàm của họ cho công chúng biết, những hậu quả của các nhà lãnh đạo, nhất là những thế hệ của Hoa Kỳ thế kỷ là những nhân vật có tài trí vượt trội lên cao, giáng những đòn trên đỉnh núi Olympia. Chưa với từng thế hệ Mĩ thế kỷ do những cá nhân xuất chúng nổi bật, họ khiến cho mọi người phải cảm phục.

Trong vai trò Thủ Tướng nước Anh, tôi thường hay có dịp gần gũi thân mật với các thế hệ Hoa Kỳ - và khi đó bên sofa nhìn thấy những tính nết, đức tính cá nhân của từng người một. Bên sofa không chỉ quan sát họ dưới góc của một nhân vật đang nắm quyền lực xa bên, song bên có dịp nhìn rõ ông ta như những diễn viên bên sân khấu trong vai tuồng nhiều kịch tính của sân khấu chính trị. Trong trường hợp của tôi, tôi có vị trí hết sức thuận lợi để nhìn xét về những ông thế hệ, và cũng từ đó khiến tôi có thêm lòng kính trọng, ngưỡng mộ phẩm chất nghề thuật lãnh đạo mà nước Mĩ đã sản sinh ra những vị thế hệ đó. Người ta thường hỏi tôi: “Ông hãy nói cho tôi nghe cảm nghĩ, hay những gì ông biết về ông Bill Clinton, và ông George Bush?”, và câu trả lời của tôi là: “Đây là sự thật mà tôi biết từ trong hậu trường, nó như sau: Hai ông rất hoàn toàn khác hẳn nhau!”. Những câu hỏi có những câu trả lời riêng của họ.

Sự Đối Kháng và Khả Năng Nhìn Xét Bền Nhảy

KHI MÔI GẶP ÔNG BILL CLINTON LẦN ĐẦU, tôi nhận thấy ông ta là một chính khách tài ba, siêu đẳng nhất mà tôi từng gặp, cho đến bây giờ ông ta vẫn còn có những đức tính đó. Khả năng và kinh nghiệm xuất chúng của ông trong việc am hiểu hành động chính trị nhiều khi làm cho người ta quên mất ông ta còn là một nhà tư tưởng vĩ đại. Ông có những chứng trình, tư tưởng với triết lý chính trị rất rõ ràng được suy nghĩ sâu xa, đến nỗi đến chán. Ông có sự duyên dáng vô tận trong việc xã giao, làm quen với mọi người dân gần bình thường. Tôi nhớ hồi năm 2003, khi ông đến dự Hội Nghị thế kỷ niên của Đảng Lao Động Anh, tại chỗ tại khu nghỉ mát Blackpool vùng biển phía Bắc nước Anh. Buổi tối, ông ta đi ra ngoài phố, ăn hamburger tại tiệm McDonald, để thế hệ thế giới chào đón và người dân đi phố. Chỉ trong chớp mắt, ông làm quen với dân chúng ở đây, và câu chuyện nọ như pháo rang, cứ như thế là ông ta đã từng đến đây vào mỗi dịp tại thị trấn Ba để ăn tại với họ. Trong nhiều năm liên tiếp phe cánh hữu của tìm cách bôi nhọ ông Bill Clinton bằng cách mô tả ông là một tay giơ o hoát chỉ có cái miệng khéo nói, trợn nhô bôi nhọ. Vâng, ông Bill quả thực là một chính khách có tài ăn nói giỏi. Những câu trả lời cho ông lên làm thế hệ vì họ khôn ngoan, thông minh. Họ không buộc cho ông chỉ vì ông là chính khách có tài ăn nói. Họ buộc ông lên làm thế hệ vì ông đem đến cho họ những chứng trình hành động hợp lý, tận tâm, và có thể thực hiện được, đưa vào những

nguyên tắc triết lý liên quan đến tình hình cuộc sống của cả tri. Trước ông, không có một người
cố viên nào đưa ra được điều gì hay, mới mẻ.

Ông Bill Clinton có một sức đề kháng, chúng tôi tìm kiếm nó. (Bạn hãy nhớ lại cái
giai đoạn ông bị lôi ra đòi truất phế. Quả là quá đáng, kinh khủng thật. Thế mà ông ta đã thắng
lọt được. Nhưng đâu mà ông có thể bỏ o vớ được danh của mình? Làm cách nào để ông giữ
được ghế tổng thống, và khi ra đi, vẫn có đến hơn 60% cử tri ủng hộ ông.). Trước ông ta có
tính bình tĩnh, rất “cool”, cái tính này có thể bẩm sinh, và nó đi vào những lúc ông bị tấn công
tư tưởng. Hơn thế nữa ông là một Tổng Thống rất thông minh, sáng trí. Có nhiều lần ông đi du
khuyến chức và tổng thống một cách dễ dàng, thoải mái, chúng tôi nhìn ông chơi đùa với kinh tế
một cách tài tình, làm được nhiều cái cách đáng khen, giữ quy tắc nên không có Kosovo rất
khéo, chúng tôi ông là một nhà lãnh đạo tài ba. Nếu như ông còn làm tổng thống sau biến cố
9/11 khi nước Mỹ bị đánh khủng bố, ông sẽ lãnh đạo ra sao? Đó là một đề tài rất hấp dẫn
nhiều người và bạn bàn đến. Hoàn cảnh thế giới biến đổi rất nhanh, sự thông minh, duyên dáng
của ông chưa bao giờ. Còn phải có một nhân vật có thể “ca lip”, hay “cùng ông để cùng nhìn” để đi phó
vụ tình thế. Tôi tin rằng ông chính là người hiếm hoi để những yêu cầu này, để có thể đưa ra những
quyết định đẹp như những tình hình thế giới.

Ông George Bush là loại người rất tính, hay nói thế này, và ông cũng rất thông minh.
Nhiều tranh cãi mà chính trị khôi hài thế này hay mô tả ông George Bush như một thế này người,
bằng đường được lên làm tổng thống. Thế ra chúng ta có ai bằng đường được người vào ghế tổng
thống đâu, và lịch sử về những cuộc vận động tranh cử tổng thống Mỹ cho thấy biết bao nhân
vật có tiếng là thông minh cũng vẫn rồi đi la liệt, bởi vì thông minh thôi vẫn chưa đủ. Ở Hoa Kỳ
cũng như ở bên Anh, trong đấu trường chính trị, nếu bạn chỉ được gọi là thông minh bạn vẫn
có thể bị ăn thua nếu không có những thông minh, bạn phải vượt trội hơn ngoài sự thông minh, và sáng trí.

Ông George Bush có đức tính là hết sức trầm tĩnh. Tôi có một vị Toà Bench Cung vào
chiều ngày 20 tháng 9 năm 2001 với tổng thống Bush trước khi ông ra Quốc Hội để đi thăm
vẫn vẫn đến quân khủng bố tấn công ở New York và Washington chín ngày trước đó. Tôi thấy ông
chúng ta có chút gì là hoảng hốt, lo sợ, hay băn khoăn gì cả. Ông ta tỏ ra rất bình thản, ung dung.
Ông có trách nhiệm hoàn thành sự mong chờ của một tổng thống. Ông không bị buộc phải làm cái
sự mong đó, và ông cũng không mong chờ những đón trách nhiệm này. Ông không làm cái sự
mong làm tổng thống để đi lên. Trách nhiệm của một tổng thống đã đi tìm ông, và
trao lên vai ông. Trong tâm trí của ông vẫn để hết sức rõ ràng là tình hình thế giới ngày nay đã
thay đổi, và trong vai trò Tổng thống một mặt cũng quá mức như thế giới, ông phải xông
pha ra gánh vác trách nhiệm này vì hoàn cảnh thay đổi. Tôi biết mình nghĩ ông xem ông có bị
rối không. Ông trả lời thật: “Chúng ta có gì phải bối rối cả. Tôi có sẵn trong tay bài đi nữa, và
bạn thông điệp tôi hết sức rõ ràng.”. Tôi ngạc nhiên trước thái độ bình tĩnh của ông. Tôi quan sát
ông thật kỹ. Quả thực trông ông rất ung dung, bình thản.

Ông George Bush cũng có lối mòn của riêng ông. Nhưng lối mòn của ông Bush khác với lối của ông Clinton – ít có ý nghĩa về chính trị, song lối mòn về tính chất đúng hay sai, phải hay quỵ nhũu hơn. Điệu này không nói lên đức độ mà về khả năng phân tích sự việc, hay trình độ trí tuệ khác nhau của mỗi ông. Song nó chỉ là bản chất của mỗi ông. Nó là như thế đó. Vì tôi thuộc trường phái của ông Clinton, hay lo xa, và muốn mỗi việc chu toàn, nên đôi lúc tôi cảm thấy bối rối, và hơi hạp nòa. Tôi sẽ có mặt cùng với Tổng Thống Bush trong buổi họp báo, ngay tại trung tâm điện của mỗi biên độ làm chao đảo thế giới, tôi có đức nh nh c chng ông: George, như giới thích vẫn để dễ nhé, đừng có chỉ nói suông thôi.

Tuy nhiên qua thời gian quen biết ông Bush khá lâu, và suy gẫm lối như ông biến đổi trong quá khứ, sau khi hết làm thủ tướng, tôi thấy từng nhn ra đức như ông đức tính của ông Bush. Ông là một người trực tính, thẳng thắn, đn giản và có khi liều lĩnh, táo bạo. Đó là ưu điểm và sự cần của ông. Thành thạo, vì chúng ta cần mỗi mê lý sự với nhau, chúng ta chỉ lo đi tìm lối thoát cho một đon đnng khó khăn ngn ngi, vài tuần, một năm, hai năm, mà quên đi một tính chất lâu dài, bao la trong sự phán xét của dòng lịch sử.

Và rồi tiếp đến là ông Barack Obama. Ông bước lên sân khấu chính trường ngay sau khi cần khủng hoảng tài chính, và hai cuộc chiến Iraq và Afghanistan xảy ra một cách đột ngột trên trường. Chưa hết, ông còn phải đối đầu với tình hình kinh tế suy thoái như trùng, và phải tìm cách ngăn chặn Iran trong việc nnc này phát triển vũ khí nguyên tử. Và giới như nhũu với lãnh đạo trước đây, ông là một người lãnh đạo mới, cá tính làm chính trị của ông cần phải có thời gian học hỏi kinh nghiệm, hiểu rõ tình hình. Về cá tính của ông, thì rõ ràng, ông là một con người có ý chí sắt đá. Người ta kể về người nhũu ông trong vai trò thủ tướng. Nhưng như ông kể về người sau này lại đi kèm với những chỉ trích quá đáng. Trong suốt quá trình làm việc, ông tỏ ra là một nhân vật tài giỏi, trầm tĩnh như một bậc thầy lâu nay. Và thà các bên, để làm được việc này không dễ đâu. Tôi chỉ giới thiệu tình thế nhn đn nh, về ng vàng vào lúc cuộc nhĩ m kể.

Tôi nghĩ rằng tôi hiểu được về từng thủ tướng mới này đang cần gì làm như gì. Thay vì chỉ ngồi để kể lại những việc làm của từng thủ tướng tiền nhiệm, ông chỉ trích người đi trước rất ít, có khi còn đáng ý nòa, vì đúng đích chính trị. Phải thành thật mà nói, để cải thiện tình hình kinh tế, và bạo loạn an ninh, ông Obama cũng cần không thua gì ông Bush đâu. Ông ta đang tìm cách uốn nắn nền kinh tế đi vào khuôn khổ theo ý của ông. Ông tìm cách tránh những tác hại quá đáng của tình hình kinh tế, và không để Hoa Kỳ mất sự ng h của ông mình, để họp họp tác với Mỹ trong việc đnng đn u với tình hình an ninh thế giới.

Một Quan Niệm Rõ Ràng Về Quốc Gia

Dĩ nhiên, ba ông Clinton, Bush Obama có cá tính khác nhau. Nhưng cả ba ông đều có chung một điểm. Đó là họ có cùng một quan niệm rõ ràng về nước Mỹ. Là một công quốc, nước Mỹ phải sẵn sàng, phải lãnh đạo nước mình và thế giới như thế nào. Trên thế giới, có nhiều nhà lãnh đạo khác nhau, thu nhập và xu hướng, cá tính khác nhau, và tôi đã từng gặp nhiều loại nguyên thủ, lãnh đạo. Tôi nhớ có lần tôi nghe họ nói về một mặt của nhà lãnh đạo, họ đứng trên một đỉnh trong bóng tối phải trả lời: “Lạy Chúa tôi, sao dân chúng của nước nào mà bất hạnh đến thế, họ có những tên lãnh tụ ngu như bò”. Vâng, bản thân gặp những nhà lãnh đạo ngu si, ích kỷ, tham lam, những mọt, và tính khí không xứng đáng làm lãnh tụ. Có những người trông rất sắc quái đến, sẵn sàng đem cả một hệ thống chính trị điên rồ, bệnh hoạn. Có những nhà lãnh đạo vừa bất tài, vừa ngô nghê, không biết tí gì về vai trò, quyền hạn của mình. Đã có lần tôi hỏi một câu hỏi tàn nhẫn khi đứng trước một nhà lãnh đạo qua đường: “Làm sao họ dám nói như vậy về lãnh tụ của họ?”.

Nhưng cần nhớ đó, tôi có những nhà lãnh đạo vừa thông minh, vừa khôn ngoan và tử tế. Họ là những người làm cho bản thân phải cảm phục và quý mến. Và chính vì điểm này chúng ta cần ghi nhận: Có rất nhiều người không hề biết những đức tính đó, nhiều hơn một bản thân nghĩ.

Theo ý của tôi, ngoài những thách thức chính sách, óc phán xét, tài năng chính trị, và khả năng thao túng, cuộc thách thức quan trọng về tài lãnh đạo của nguyên thủ là thế xem ông ta có đặt quyền lợi quốc gia trên hết hay không. Ông ta có đặt quyền lợi của quốc gia dân tộc cao hơn lợi ích chính trị cá nhân của mình hay không? Đó chính là cuộc thử nghiệm thực tế. Có rất ít nguyên thủ đứng trước cuộc thi này. Cả ba vị từng thử nghiệm tôi vừa kể trên đều làm được chuyển đó, có điều là vì một lý do đơn giản, lòng đức của họ không được biểu lộ ra ngoài đời mà người ta thấy được.

Người Mỹ có thói quen tại từng dịp đi đâu đi với thế giới bên ngoài, nào là kiêu ngạo, ồn ào, ích kỷ chỉ lo phần mình, hay đáp ứng khác, và những tay với bản bè. Nhưng chính chính nhân nước Mỹ vốn là một nước giàu mạnh, hùng cường vì một lý do nào đó. Người ta vốn nhìn vào nước Mỹ như một tấm gương để noi theo, phải chăng nước này có tinh hoa riêng của nó. Vâng, trong phạm vi của người Mỹ có tinh thần mã thượng, hào hiệp, đức hun đúc qua nhiều thế kỷ, xuất phát từ tinh thần khai phá biên cương mới lập nghiệp, và nhiều đức của các sắc dân khắp thế giới đổ về đây, từ cuộc chiến để dành đức lập, đức của Nô i Chiên, từ nhiều bị nạn của lịch sử, cũng như những sự kiện tình cờ. Tất cả đã làm thành một nước Mỹ vĩ đại.

Cái tinh thần mã thượng này không có nghĩa là người Mỹ tự tử, tự hy sinh, hay thành công hơn người khác. Nó chính là cảm nghĩ của họ về đức của mình sẵn sàng. Chính lòng nhiệt tình của họ đối với sự sống đã phá bỏ đức của những ngăn cách về màu da, giai cấp, tôn giáo, hay quá trình trở nên thành. Lý tưởng của người Mỹ là những giá trị đạo đức mà họ tin. Lý tưởng

này gồm có: Tôn trọng luật pháp, Dân chủ. Nó cũng nằm trong quá trình thành
đặt của mỗi cá nhân: học hỏi là để có thể sống, phải làm việc, và siêng năng, chịu
thành công.. Song có lẽ điều quan trọng nhất phải nói là mỗi người Mỹ đều có
đồng tâm nhất trí trên, và rằng bởi vì những giá trị đó. Họ coi những giá trị đó là ưu tiên
hàng đầu cho cá nhân mình, sau đó là cho đất nước. Chính vì những giá trị đó mà
cho nước Mỹ có những quy tắc để sống với những khó khăn, thử thách. Vì lý do
lính Mỹ chấp nhận hy sinh. Vì nó mà mỗi người dân Mỹ đều sang giàu hay nghèo
sàng đều nghiêm chỉnh chào khi bước qua ca “The Star-Spangled Banner” để
nhiên là lý do đó không phải lúc nào cũng được thể hiện, song mỗi người
thì cho biết được.

Người Mỹ Cần Phải Duy Trì Lòng Tin.

VÀI NĂM SỚM TÔI, DÂN MỸ SẼ ĐƯỢC ĐÁP THÁP THÁCH VÀ TÁNH TÌNH CỦA MÌNH.
Nước Mỹ sẽ không yêu cầu người giữ chức tổng thống phải có những
đây. Những nước Mỹ vẫn nên duy trì sự tin tưởng, lòng tin vào đất nước của mình.
Đó là một lý tưởng, nhưng nó mà chúng ta có tinh thần lạc quan, làm được thành tích
sự tin là một bước tiến, tổng hợp quý báu cho một quốc gia. Thế giới có thể
nước mới trở thành công quốc. Nhưng điều đó không làm suy giảm nhu cầu phải
của dân Mỹ. Lý tưởng này giúp cho nước Mỹ trở trung thực, tái xác nhận và
tăng thêm trách nhiệm của nó. Bao giờ cũng hay có những thử thách xem
muốn can thiệp, nhập cuộc, hay lùi bước rút lui, hay ra khỏi cuộc chiến. Tôi nghĩ
trên những hợp của nước Mỹ nằm ở lý tưởng mà dân nước này theo đuổi.

Tôi có một người bạn, cha mẹ của anh là người di dân sang Mỹ lập nghiệp. Ông là người
gốc Do Thái ở Âu châu đến Mỹ để tìm kiếm sự an ninh. Cha mẹ của anh đến New York
gia đình không thuộc vào hàng khá giả cho lắm. Cha của anh chết lúc anh còn
nhỏ. Mẹ của anh tiếp tục vất vả nuôi con. Sau một thời gian, anh lớn lên, trở nên
giàu có. Anh theo học mà anh đi chơi xa, ra ngoài nước Mỹ. Nhưng bà mẹ bao giờ
chơi đâu cả. Cuộc cùng đến khi cả một gia đình đi tìm cái hợp đồng trang
trong tờ sổ của ngân hàng. Trong tờ sổ này, con cháu còn tìm thấy một cái hợp
này không có chìa khóa. Vì vậy họ phải dùng khoan để mở ra. Họ thấy một
đồng tiền trang quý giá gì đó trong đó, đến nỗi phải cắt bỏ nó. Một đồng tiền
đó có thêm một lớp giấy bao bọc, và cuộc cùng là một bao thư. Mỗi người tò mò,
hiểu trong bao thư đó có cái gì. Bao thư đó đựng cái chứng chỉ thành Công Dân Mỹ
của Ngoại ra, không có gì khác. Chứng chỉ thành công dân Mỹ của bà cô
trên nhà bởi vì, quý họ biết rằng lo lắng về cái nào của cả. Vâng, trở thành công
bà cô trân quý nhất. Ngày nay, nước Mỹ cũng nên quý trọng đất nước, dân chúng
của mình như vậy.

